

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . .
Negyedévre . . . . .
Egy hónapra . . . . .
Egyes szám ára 4 kr

Felolvasó szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többeszer
hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bő jogdíj min
den külön beiktatásért 80 kr.

Izlés dolga.

Emlékszel ugy-e édes magyarom, hogy a magyar kormány és a többség által kiküldött bizottság kiszámította azt, hogy Magyarország oly szépen gyarapodik, hogy a kvóta emelését kikerülni nem lehet.

Emlékszel ugy-e, hogy előre is mindent úgy számítva, a hogy az osztrákok kívánhatták volna, 33.8 százalékra jöttek, az eddig fizetett 31.4 százalék helyett, és erre, a megegyezés kedvéért miután az osztrák bizottságot az Országos Kaszinóban jól megvendégelték, gallérosan fölmentek a magyar urak egész 34.4 százalékig.

Azért még sem jött létre az a megegyezés, a melynek kedvéért a kedélyes együtt evés-ivás után fölmentek az említett határig a magyar urak. Mégis csak királyi döntésre került a sor. A király pedig, a ki addig míg a magyar urak nem tágitottak a 31.4 százaléktól, ebben az irányban döntött, most, hogy a magyarok maguk elfogadták a 3 százalékos emelést, nagyon természetesen, ennyivel föllemelte a kvótát.

Hogy is ne tette volna? Hiszen ő egyszemélyben osztrák császár is s neki mint osztrák császárnak is vannak az ő osztrák népei iránt kötelességei, ha tehát a magyar olyan buta, hogy saját maga ajánlkozik arra, hogy 3 százalékkal többet fizet, (ami évi tíz millió koronára rugó többfizetést jelent), nem

utasíthatja vissza mint osztrák császár ezt a megkönnyebbitést osztrák népei terheire.

Mikor én, a függetlenségi párt élén ezen megbotránkoztam és meghátráltattuk azt, hogy az országgyűlés jóváhagyja a kormánynak és a többség bizottságának ezt a ténykedését, akkor azzal igyekeztek ledorongolni minket, hogy más alap hiányában, az adóeredményt kellvén bizonyos korrekciókkal alapul venni, ez az alap mást nem mondhat, mint a mit ők mondtak.

Ugyan, ugyan, ez valóban így lenne? Már ekkor is kétségbevettem én is, mások is, mi függetlenségi és 48-as pártiak mind, kik magunk állunk a porondon, a magyar nép érdekét és erszényét védelmezve,

Kétségbe vontuk ezt már akkor is alapos okokkal, csattanós példákkal; de mert a hivatalos adatok nem állanak rendelkezésünkre, oly csattanós példával nem támogathattuk igazunkat, mint a milyennel szolgál éppen most a pénzügyminiszter ur. Egyszerre csak bevallja egy szerény kis törvényjavaslatban, hogy van a magyar koronának olyan nyolcz megyéje, a melyben 7 millió 301 ezer forint adóhátralék oly tökéletesen behajthatatlan, hogy ennek behajtásáról mondjon le az ország.

Dicsőséges adó alap! erre támaszkodva csak tegnap emelték öt millió forinttal az adózó polgárok terhét, és most egyszerre csak kisül, hogy van a

magyar korona területén nyolcz megye a hol 7 millió 301 ezer forint adóhátralékról le kell mondani. És a többi megyében? Ezekre nézve majd később fog kisülni, hogy mennyi adó behajthatatlan.

De jellemző az, hogy milyen indokolással adja fel a miniszter ezt a nagy összeget! Azt mondja, hogy: tekintettel arra, hogy a szóban levő nagy adóhátralékokkal küzdő feleknek lefoglalható ingó vagyonuk igen kevés van, a behajtás egyetlen törvényes módja az ingatlanok elárvereztetése lenne. Elpanaszolja azonban a miniszter, hogy a behajtásnak ezen törvényes formája a kincstár érdekeit távolról sem biztosítja, és egy példát hoz fel ennek bebizonyítására... egy szomorú példát, amelyen összeszorul az ember szive.

Azt írja egész hidegen a miniszter, hogy az említett nyolcz megye területén az eddigi adatok szerint 303 községben 572 kisebb birtok 8435 hold térfogattal került árverés alá adóhátralék miatt, ez az adóhátralék 352,952 forintra rugott, az 572 kisebb birtok pedig mindössze 72,389 forintért kelt el, tehát az adóhátraiek egy ötödrészéért.

Még jó, hogy miután így 572 család lett teljesen kifosztva, tönkretéve, koldusbotra juttatva, s az állam az adóhátraléknak mégis csak egy ötödrészét kapta meg, — mert az adóhátralék ötször annyi volt, mint a koldussá tett emberek birtokának összes értéke! —

Ne sirj.

Ne sirj, ne sirj, szép gyermekem,
Ilyen buta nem érdemel meg,
Ő csak tréfált — hidd el nekem —
S unalmában játszott szereimet.
És aztán nincsen-e elég
Csinos legény itt Gruzában,
Kinek szemébe, több tűz ég
S bajuszán is több nyalkaság van?

Őt távol országból dobá
Véletlenül közzénk a sorsa,
Ő mén a hír után, hová
A had szeszelye őt sodorja;
Ő arannyal kedveskedett
Neked — s e' volt őtöle minden,
Becsülte kedvességedet,
De égő, fájó könnyeid nem...

Lermantov: ford. Szabó Endre.

Az új Paganini.

A »Debrecezen« tárczája.
(Beszélgetés Kubelik Jánnal.)
Irta: Márkus József.

A »Budapesti Ujságírók Egyesületé«-nek decemberi hangversenyén tűnt fel először a hegedű művészet egy ujkori csodája. Akkor

este, mikor a kis Kubelik Ján a Royal hangversenytermében hegedült, a véletlen ennek a szállónak az éttermebe vitt. A hangversenynek fönn az első emeleten éppen vége volt s asszonyok és urak vegyest jöttek le a földszinten lévő terembe.

Extázisban volt valamennyi. Az urak élénken gesztikuláltak s a hölgyek szemé, arca csupa tűz volt. S egy név járta át asztalról, asztalra a termet:

— Kubelik . . . Kubelik . . . Kubelik.

Nagy szenzációk idején tapasztal ilyen az ember a nagy városokban. Az embereket egy eseménynek a láza kapja meg s ez a láz emberről-emberre ragad át, úgy hogy egy bizonyos percztől fogva ezen az egy dolton kívül nem existál többé senki és semmi. Emberek, a kik soha az életben nem látták egymást, elfogják egymást az utcán és kérdezik egymástól:

— Hallotta már? . . .

Egy olyan szenzáció hangulata a képe volt pár perc múlva az egész terem és ujjabb pár perc múlva, a nélkül hogy tudtam volna miről van szó, magam is egy Kubelik-láz voltam.

Rohantam egy asztalhoz, a melynél egy pár zenekritikus barátomat láttam. S az asztalnál ott ült még Linda Marcella, a híres hangverseny-énekesné, Diósiné-Handel Berta, a

m. kir. Opera drámai primadonnája s még néhány szép asszony.

— Isten szerelméért — rimázkodtam nekik — de hát mondja — meg, ki az a Kubelik!!!

— Kubelik!!!

Igy kiáltottak fel egyszerre valamennyien s erre a pathetikus felkiáltásra következtek az elragadtatásnak, a csodálatnak, a rajongásnak a kifejezései, szóval az extázis.

— Kubelik — mondta az egyik szép asszony, — egy ujkori csoda! . . . Egy modern Paganini. Talán még az ördögös Paganini sem hegedült így!

S az asszonyok felkiáltottak;
Ut jön! Ott jön! . . .

Ez volt a pillanatnyi impresszióm:

— Hat egy művész, aki az asszonyokat hipnotizálja! A hegedű egy Svengalija, csak hogy nem visszatartó külsővel, mint a Du Maurier-Potter dramájának a hőse, hanem ellenkezőleg: babonás férfi-szépséggel megáldva. Magas, karcsu, sápadt arcu, tüzes szemű . . . Ebben a rajongásban tehát valószínűleg több valamivel a szuggesztió, mint az igazi művészetnek a csodálása . . .

És az ajtó felé fordultam, amelyen at Kubelik jött.

még jó (mondom) hogy a miniszter elismeri, hogy az ingatlanvégrehajtások folytatása esetén a kincstár nagyot vesztené, és sok ezer családot tönkretenne, tehát inkább abbahagyja a borzasztó pusztítást.

Már szó a mi szó, ez egy kissé mégis sok. Egyrészt maga jószántából óriási új adóterhet vállal el az ország azért, hogy az osztrákokon könnyítsen és hogy a megkönnyebbülés jókedvében össze legyenek ölelkezhetők a csehek és a németek, másrészt olyan dolgokat kell olvasnunk, mint a pénzügyminiszter jelentésében. Valóban nem csodálnám, ha elfogyna az emberek türelme!

De bizony nem fogy el még annyira sem, hogy ha valahol megüresedik egy kerület ott függetlenségét válasszanak meg. Ugy látszik hát, hogy ez a rendszer tetszik a mostani nemzedéknek — igaz, hogy minden a világon — **izlés dolga.**

Kossuth Ferencz.

Debreczen, január 22.

Disz-elnökség. A czeplédi II. kerületi olvasó kör Kossuth Ferenczet, a függetlenségi és 48-as párt elnökét nagy lelkesedéssel disz-elnökévé választotta.

A hirdetések és naptárak bélyege. Az állami költségvetés részletes tárgyalását befejezte tegnapi ülésében a képviselőház pénzügyi bizottsága. Egyik figyelemreméltó mozzanata volt ez ülésnek L u k á c s László pénzügyminiszternek az a kijelentése, melyet válaszul adott B e r z e v i c z y Albertnek a kérdésére, hogy a hírlapi hirdetés és a naptár bélyegének eltörlésére vonatkozó törvényjavaslat elkészült-e már legközelebb a képviselőház elé kerül. A miniszternek ezt a kijelentését partikulombság nélkül, egyhangu helyesléssel fogadta a bizottság. Hozzátette jelenéséhez a miniszter, hogy miután már a hírlapbélyeg rég el van törölve s most a hirdetési és naptárbélyeg is megszűnik, az összes speciális bélyegnemek közül nem marad meg egyéb, mint a kártyabélyeg; ennek az eltörlését pedig, remél, hogy nem fogják kivánni.

■ ■ ■ Megvoltam lepetve. Egy kis gnóm arczu, czingár, alacsony termetű fiúcska volt, amelyen csak hullámos nagy fekete haja mutatja, hogy a művészvilághoz tartozik. Alberti Werner, egy Opera vendégtenoristája vezette az asztalhoz, amelynél hölgyek ültek langoló szemekkel és kipirult arccal.

A kis Kubelik, amint a tenorista bemutatta, féltékeny meghajolt és megcsókolta a hölgyek kezét.

A kis fekete hajú gnóm kísértében észrevettem Dunkel Norbertet, a Rózsavölgyi és Társaság főnökét. Odamentem hozzá.

— Ön a nagy hangversenyrendező otthon van a művész köztársaságban. Mondja meg őszintén, csakugyan olyan csodaszéru művész ez a Kubelik, vagy pedig van a dolgban egy kis...

Sejtette, hogy mit akarok mondani és szavamba vágott:

— Ne vétkezzék egy lángész ellen, ez a fiú olyan művész, amilyen századok óta nem volt. Én a bécsi kritikák után hoztam le Budapestre, a melyek legnagyobb magasztalással írtak róla s mikor megláttam, megvalloim benem is egy kis kétség támadt, de mikor ma este elkezdett játszani, nyitva maradt a szemem és szájam... Csoda, amilyen századok óta nem volt.

A kis Kubelik kicsike gyermekfrakkjában ezalatt nagysz rényen hajlongott az asztalnál egy ur előtt.

— Sőt inkább a felemelést óhajtjuk kiáltottak unisono a bizottság tagjai.

Följegyezzük a miniszternek egyik további kijelentését is, mely a nagy közönséget nem kevesebb fogja érdekelni. A kormány eredeti terve az volt, hogy az új k o r o n a é r t e k ü b a n k j e g y e k e t csak a jövő esztendő közepe táján fogják kibocsátani. Ez a terv megváltozott és pedig főleg ama nehézségek következtében, melyek a koronaértékben való kötelező számítás életbeléptetését követték. A miniszter kijelentette a bizottság ez ülésén, hogy a terv megváltoztatásával megegyezés jött létre a pénzügyminiszterium és az Osztrák-Magyar Bank között arra nézve, hogy a h u s z k o r o n á s b a n k j e g y e k e t, — a melyekre a legnagyobb szükség van, még az i d é n f o r g a l o m b a b o c s á s s á k.

A miniszter kijelentései annyira kedvező hatással voltak a bizottságra, hogy jóformán vita nélkül, expresszvonat gyorsaságával szavazták meg a finantz-budget rengeteg szám-tételeit, a mire eddig még nem volt eset. Még az a potjelentés sem keltett nagyobb emociót, a melynek értelmében nyolcz millió koronával kellett emelni a költségvetésrőlyratot, hogy a nagyobb kvóta és a fölemelt katonatiszti fizetések is fedezetet nyerjenek.

A konzulsági föliratok. A világ minden tájáról érkeznek a felszólítások, a melyek arról tesznek tanúságot, hogy a külügyminiszter megbízottja, gróf S z é c h e n ur, csak port akart hinteni a magyar közönség szemébe, midőn azt mondotta, hogy a konzulságoknál magyar fölírás is van. Igenis, n i n c s m a g y a r f ö l i r á s. Erről lesznek tanúságot a panaszok, amik naponkint érkeznek. És nincs magyar jelzés semmiféle közös organumnál, így a keleti postánál sem. A legköze ebbi postával például a következő fölszólításokat veszszük:

Gróf Szécheny ur állítása nem való, mert mikor a kréai expedicióban részt vettünk, láttuk hogy Kandiában és általában egész Kietában kizárólag német felírás van és a konzulságok ugyancsak természetesen egészen német. E annál szegyenletesebb volt reánk magyarokra nézve, mert a kréai expedíció tudvalevőleg nemzetközi jellegű volt s így a küldöző nemzetek mandariusi elött dokumentáltak, hogy Magyarországnak semmiféle nemzetközi képviselője sincsen. Nemcsak az életben de még a felírásán sem.

Egy másik levélben a következőket írják:

— Nem ismertem meg engem ezzel a fenoménnel, — fordultam újra Dunkel urhoz.

— Nagyon szivesen, bent vacsorázunk egy kis művész társaságban egy sz-pareban legyen szerencsém...

Negyedóra mulva beléptem a szeparéba. A kis társaság — egy csomó muzsikussal — az asztalnál ülés az asztalfőn a kis fekete hajú gnóm: Kubelik Jan. Vacsozazott. Az angol etikett legszigorubb szabályai szerint szedegette tányérjáról az angol talatkakat, míg körülötte néhány szép asszony letele volna ajkáról a szót, ha — beszélt volna.

Egy fejedelmi z p é n i szöke asszony Dunkel ur felesége — mutatott be a kis Kubeliknak. A fiú nagy szemekkel nézett rám. Mikor azt mondtak nek, hogy én a legveszedelmesebb ujságírók fajtájából való vagyok.

Megakarám felelni a mondásnak és fakadni kezdtem az új or Paganiniját.

— Hány éves ön?

— Tizenkilencz.

— Nem lenne szives megmondani, hogy miképpen jutott ahhoz, hogy beg-düjön?

A kis Kubelik egyszerre beszédes lett. Monoton hangon, tört némusséggel beszél a cseheknek ismeret s akcentusával, a melyet az osztrák-német k annyira szeretnek különösen a színpadon szifigurálni.

— Az apam, — meséte a kis Kubelik,

Palesztinában lakó hitsorsosaink gyakrabban keresnek föl benünket könyörgő levelekkel s ily levelek, néha levelező-lapok révén jutunk ama helyzetbe, hogy megítélhassuk, mennyire megbízhatók, a külügyi, és ennek nyomdokain a m. kir. kormánynak nagy hűhóval világgá bocsátott enuncziációi, melyekkel a világgal el akarják hitetni, hogy a magyar állam, külföldi képviselőinknél is immár teljesen érvényesül. A legutóbbi delégáció alatt is volt szerencsénk nem egyszer hallani, hogy külügyi képviselőink és konzularis hivatalaink a jelvények stb. dolgában is, már teljesen megfelelnek a paritás elveinek. A kereskedelmi miniszter ur legutóbb kibocsátott »Postatarifák«-ban »cs. és királyi közös postahivatalok« emlit, a melyek állítólag, Keleten, a török birodalomban léteznek, a tisztelettel mellettejt levelező-lap pedig mely e hó 14-én érkezett Jeruzsálemből bélyegén »K. K. Oesterreichische Post« kelti betűzőjén pedig »Oesterreichische Post Jeruzsalem« föliratot visel. Ez a paritás!

A Vasárnapi munkaszünet

ügyében a debreczeni Kereskedő-Társulat a debreczeni Kereskedelmi és Iparkamara tekintetes elnökségének.

A tekintetes Elnök-égnek mult hó 29-én kelt nagybecsű felhívását választmányunk f. hó 8-án tartott ülésében tárgyalta s abból örömmel és őszinte lelkesedéssel vett tudomást a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter ur Excellentiájának azon elhatározásáról, hogy a vasárnapi munkaszünetre ez idő szerint érvényben lévő intézkedéseket megváltoztatni kívánja.

A gazdasági élet tényezői között a kereskedelmi ág az, a mely — különösen hazánkban — föltétlenül megköveteli, hogy a szellemi munka a testi munkával párosítva, a lehető legnagyobb mértékben érvényesíttessék és mégis a kereskedő élvezheti legkevesebbé a szellemi és testi egyaránt kimerítő terhes munka után a megérdemelt nyugalmat és pihenést.

Minden számottevő kereskedő a vasárnapot már vallás-erkölcsi szempontból is szivesen szentelné a nyugalomnak és lelki fűdülésnek minden kényszer nélkül is, ha ez által — a mindinkább elfajuló verseny következtében — nem tenné ki magát tetemes és visszafordíthatatlan anyagi károsodásnak és így feltet-

— dilettáns muzsikussal volt. Hegedült, zongorázott, fuvolázott, trombitált, gordonkázott, de mindezt nagyon gyöngén. Egy kis bátyám volt, hét esztendő, a kit az apám tanított hegedülni. Én akkor öt és fél esztendő voltam. Hallgattam, a mint az apám tanította a bátyámat és sokszor kértem, hogy vegyen nekem is egy hegedüt. Az apám nem akart. Egyszer leterdepetem előtte és sirva kértem rá... ekkor meghallgatta a könyörgésemet. Vett egy kis gyerek-játék hegedüt. Ezen tanulgattam maxam és két hónap mulva többet tudtam a bátyámnál, a ki már két év óta tanult.

Ez felkeltette az apám figyelmét és tanítani kezdett. Egy pár hónap mulva többet tudtam, mint ő és erre sorra jöttek a hegedutanítóim, de csak nagyon rövid ideig tanulhattam egynél-egynél, mert pár nap vagy pár hét mulva nem tudtak többet tanítani: többet tudtam, mint ők. Így kerültem aztán be a pragai konzervatóriumba, hol csak Sefcsik tanárpaik lettem a tanítványa. Neki sokat, nagyon sokat köszönhetek.

Kubelik Jan aztán elmondta, hogy 9 éves korában játszott először hangversenyben s hogy tizenötézer forintos hegedűje van, a melyet egy maecenástól kapott ajándékba.

— Megenged nekem egy különös kérdést? — kérdeztem tőle.

lenül szükséges, hogy az üzletek vasárnapi munkaszünetre törvényes intézkedés által módosítsassék.

Választmányunk, a mely nemcsak a nagyobb áruüzletekkel bíró számottevő helybeli kereskedőket, de a helybeli kiskereskedőknek azon részét is képviseli, akiknek a kereskedés is tanult szakmájuk, szívesen venne oly intézkedést is, amely mint Angolországban, sőt a korlátlan egyéni szabadság hazájában: Amerikában is, a vasárnapi teljes munkaszünetet tenné kötelezővé, de tekintetbe véve a hazai viszonyokat, most még nem akart ily messze menni s egyhangu határozattal azon kívánásának adott kifejezést, hogy a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó rendelkezés oda módosítsassék, hogy minden áruüzletben és kereskedelmi irodában vasárnapokon, Szent-Ístván napon, továbbá húsvét pünköst és karácsony második napjain, az üzleti szakmákra való tekintet nélkül, egységesen és általánosan kötelezőleg d. e. 10 órákor kezdődjék; húsvét, pünköst és karácsony első napjain pedig az egész napra terjesztessék ki a szünet; továbbá hogy a munka-zünetnek ily módon való szabályozása feltétlenül és minden körülmények között kötelező legyen úgy a dohány- és szivar-árusítást mint melléküzletet gyakorló üzletekre valamint a szeszes italokat árusító üzletekre (u. n. palinkamérésekre). Azon üzleteknek, a melyek kizárólag dohány- és szivar-árusítással foglalkoznak, kivételképpen megengedhető volna, — ambar ez nem felel meg a mi intentióinknak — hogy vasárnapokon és a fentebb elősorolt ünnepeken, a húsvét, pünköst és karácsony első napjainak kivételével, déli 12 óráig nyitva tarthassanak. Minthogy pedig ily üzletek nagyobbára hirdapokat is árusítanak, ezeknek megengedendő volna, hogy a hirdapokat az üzleti szünet alatt utcai árusítók által árusíthassák.

Indokainkat a következőkben terjesztjük elő:

A kötelező zárórának a fentebb jelzett módon való szabályozása ellen egyedül és kizárólag csakis az volna érvül felhozható, hogy a fogyasztó közönség azon részének, a mely korlátolt anyagi viszonyainál fogva szükségletét naponként vagy hetenként szokta beszerezni, nem volna elegendő ideje arra, hogy a szükséges fogyasztási és egyéb cikkeket magának megszerezhesse. Ezen érvelés azonban minden kétséget kizárólag hatálytalanná válik, ha figyelembe méltóztatik venni azon körülményt, hogy általános gyakorlat szerint, minden ipari és mezőgazdasági munka zárata szombaton már a délutáni órákban történik és így a munkás osztálynak is bőveges alkalma van

arra, hogy szükségletét a szombati napnak esti óraiban és vasárnap délután 10 óráig beszerezhesse. A közönségnek azon része pedig, a mely csakis kényelmi szempontból halaszthatja bevásárlásait vasárnapra, ezen rossz szokástó csakhamar eltérne; különben is első sorban a kereskedők maguk gondoskodnának arról, hogy a fogyasztó közönséget szükségletének idejekorán való beszerzésére szoktassák és így a kötelező zárórának d. e. 10 órában leendő meghatározása által sem a kereskedelem, sem pedig a közönség hátrányt nem szenvedne.

Az általunk javasolt d. e. 10 órai záróra szükséges volna mellett ellenben bár igen sok érvet hozhatnánk fel, de mert meg vagyunk győződve arról, hogy a miniszter ur Ö. Excellenciája — aki, aiai jóindulatában gyökeredző bölcs intézkedésével a hatásköre alá tartozó hivatalokban máris meghonosította a vasárnapi munkaszünetet — átérzi azt, hogy a kereskedők és a kereskedelmi alkalmazottak is igényt tarthatnak arra, hogy a keresztény vallás törvénye szerint hat napi fáradságos munka után a hetedik napot pihenésre és lelki üdülésre használhassák, melőzni kívánjuk a felesleges szószaporitást és azt hisszük, elegendő annyit felemlitenünk, hogy a kereskedelmi alkalmazottak, akik legtöbb esetben hézagos képzettséggel lépnek a kereskedői pályára, a mostani rendszer mellett teljesen meg vannak fosztva attól, hogy elméleti továbbképzésükről gondoskodhassanak, holott a kereskedelmi akadémiák szívesen nyújtanának módot arra, hogy azon alkalmazottak, a kik tanonczeveik alatt vagy az előtt a kereskedelmi életben szükséges elméleti tudnivalókat el nem sajátíthattak, e tekintetbeni foglalkozásuk pótlásáról gondoskodhassanak; ez pedig a kereskedők értelmi színvonalának emelése érdekében különösen szükséges volna.

A vasárnap délelőtti szünet nagy mértékben hozzájárulna ahhoz is, hogy a tanoncok iskoláztatása — a mely még mindig fogyatékos — a mostaninál sokkal kedvezőbb eredményt mutathatna fel.

A mostani rendszer mellett meg vannak fosztva a kereskedők, különösen pedig a kereskedelmi alkalmazottak attól is, hogy egyházaik látogatása által vallásos érzületüket fejleszthessék, a mi viszont vallás erkölcsi szempontból sok esetben helyrehozhatlan károkat okoz.

A dohány- és szivar-árusítással mellékesen foglalkozó üzletek az általunk jelzett záróra betartására feltétlenül kötelezendők már csak azért is, mert anélkül illuzórisá válnék a kötelező záróra módosítása.

A dohány- és szivar-árusítással ugyanis legnagyobb részben a kisebb fűszerkereskedők foglalkoznak és éppen az ily üzletek alkalmazottai azok, akiknek — eltekintve attól, hogy aranylag a legerhesebb munkát végzik — legnagyobb szükségük van arra, hogy a pihenésre, vallásuk apolására és hézagos elméleti képzettségük pótlására időt nyerjenek s vajjon méltányos és igazságos volna-e, ha az ily üzletek alkalmazottai megfosztatnának a vasárnapi szünet jövedelményétől.

Itt még nem hagyható figyelmen kívül azon körülmény sem, hogy ha az ily üzletekre más záróra állapítatnék meg, azokban a dohány és szivar árusításának örve alatt titokban egyéb cikkek is árusítatnának, amint ez most is történik és ezt a legéberebb hatósági felügyelet mellett sem lehetne megakadályozni.

A szeszesitalok árusításával foglalkozó üzletekre (u. n. palinkamérésekre) pedig kiterjesztendő a záróra azért, mert az ily üzletekben és sok esetben azoknak közvetlen környékén is a közérköcsiséget mélyen sőt oly tragárságok folynak le, amelyeket a vasárnapi istentiszteletet látogató hívek vallásos érzületének megsértése nélkül megengedhetőnek nem tartjuk.

Feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy a vasárnapi és ünnepi záróra az üzleti szakmákra való tekintet nélkül, egységesen állapítsassék meg már csak azért is, mert a közgazgatási hatóságok is csak ily módon lesz-

nek képesek annak betartását megfelelően ellenőrizhetni.

Kivaló tiszteletünk kifejezése mellett vagyunk

Debreczenben, 1900 január 11-én
a tekintetes Elnökségnek kész szolgálai

Debreczeni Kereskedő Tarsulat:

Fenyéri Zador Lajos Dr. Király Ferencz
elnök. főtítkár.

Bárdos Géza
títkár.

A háboru.

Egy a Reuter-ügynökség útján érkezett távirat az angolok nagy vereségéről, a Tugelan átkeleskor, mindjárt szállongott hír, most megerősíti.

A távirat így szól:

A burok az angolokat a Tugela folyón átkelesükkel körülvették és erőszakos maximagyús fegyvertűk közé fogták, minek következtében az angolok kénytelenek voltak összes elfoglalt új pozíciójukat elhagyni és a Tugela folyó másik partjára visszavonulni. Az angolok vesztése egészen jelentékeny.

De hát akkor, ha ennek daczára mégis a Tugela északi partvidékén, vagy ettől még előhaladva Ladysmith felé, foly most már napok óta a nagy ütközet mindaddig eldöntetlenül, még bonyolultabbá válik a kérdés, mert ha az átkeleskor már vissza verték a burok az angolokat a folyó déli partjára: miért foly mégis az ütközet az északi partvidéken, még pedig az angolok részéről nyomról nyomra tényeréssel. Az a távirat tehát, még a most folyó ütközet előtti győzelmet jelentheti; arról pedig hallgat a közlés, hogy az angolok hogyan léptek át ismét a Tugelát, hogy mostani pozíciójukban, vagy előhaladva Ladysmith felé folytassák a rettenetes harcot, s nem hátrálnak többé, miként Buller a jelszót, vagy is inkább a hadiparancsot kiadta.

Tehát még folyton várunk kell a kétséget kizáró harci híre.

Némethajó szabadon bocsátása.

A Wolff-ügynökségnek jelentik Durbanból, hogy a «Marie» német vitorláshajót az angol hatóságok feltételesan szabadon bocsátották.

A burok iránti rokonszenv terjed, mert ügyük hódít. Washingtoni, jan 22-ről érkezett tudósítás szerint az Operában 21-én este a burok mellett tüntető népes gyűlés volt, a melyen több kiváló személyiség is megjelent, köztük a kongresszusnak néhány tagja. A gyűlésen beszédeket mondtak és határozati javaslatokat fogadtak el, a melyek azt mondják, hogy a dél afrikai köztársaságoknak szabadoknak és függetleneknek kell lenniök s amelyekben a gyűlés rokon szenvét fejezi ki a burok iránt és felszólítja Mac Kinley elnököt, hogy ajánlja fel közbenjárását. A rezolúciók azonkívül tiltakoznak az ellen, hogy az Egyesült Államokból hadiszereket szállítsanak Angliának. Hasonló gyűlést tartottak Buffalóban is.

Mikor a sajtó megvásárolható.

Azok a kapitalisták, a kiknek a burok és az angolok között folyó háboruak kitérése annyira érdekükben volt, nagy körültekintéssel fogták a munkához s hogy céljukat minél bizfosabban elérhessék, élükön Rhodessal megvásárolták a Kap-földnek minden valamire való napilapját, sőt hogy annal biztosabban belevihessék Angliát a háboruba, nagy költséggel új lapokat is alapítottak. Erre vonatkozólag angol forrásból közölhetjük a következő nem érdektelen adatokat: Arra nézve, hogy az angol kormány és közvélemény közreműködését érdekeik előmozdítása végett megnyerhessék Rhodes már régebben megvásárolta Ecstein- és Barnatovai a Cape Argus-t. A társaság

A feketehaju kis gnóm kíváncsian mosolygott:

— Mi a kérdés?

Van-e önnek valami tndata arról, hogy ön eltér az ember normális mértékétől s hogy ön rendkívül nagy művész?

Kubelik Jan a világ legegyszerűbb és legtermészetesebb hangján felelte:

— Van.

— És miből tudja ön ezt?

Kubelik ezt felelte:

— Paganininek van egy szerzeménye: Variációk a God save the Queen fölött: A nagy mesternek ezt a szerzeményét századok óta senki sem merte, mert nem tudta eljátszani. Én ezt a Paganini szerzeményt eljátszom.

Itt meg kell egyet jegyezmem. Ebben a Paganini-szerzeményben van egy tétel, amely fölé azt írta oda ördögösség hireben álló szerzője, hogy flageoletben vagyis üveghangon játszandó. Paganini egyik életrajzírója erre megjegyzi, hogy az előírás nem lehet Paganini részéről egyéb tévedésnél, mert azt a variációt így is lehetetlen eljátszani, de flageoletben meg teljes lehetetlenség.

... És Kubelik Jan, a tizenkilencz esztendőse feketehaju kis gnóm ezt a Paganini tételt flageoletben játsza,

azán lassankint megvette a Johannesburg Star-t, a Buluwayo Chronicle-t, a Rhodesia Herald-ot és az African Review-t. Dél-Afrika legjelentékenyebb újsága a Cape Times szintén tőkepenzések uralmába került. Ugyanez esett meg a Kimberleyben megjelenő Diamond Fields Advertiser nevű lappal is. Ezenkívül még csaknem bihe ellen áldozatokkal a Transvaal Leader-t alapították, melynek egy havi telegramm szolgálatát nem kevesebb, mint három-ezer font sterlingbe került a szerkesztő egy évre állítólag 30—40.000 frtot kapott. A lap Johannesburgban jelent meg, a hol különösen szűkös volt a népesség elkeseredését a forr-ponton tartani. Többé-kevésbé mind ennek a-czéljának szolgálatában állottak a tőkés által befolyásolt újságok. A célt elértek, a háboru kiűtött s most ezer meg ezer angol anya sirat hatja az arany érdekekért: küzdve elesett fiait

KÜLFÖLD.

Szerb kombinációk. A magyarországi szerb radikális párt lapja belgrádi levelezője nyomán azt írja, hogy Milán exkirály Szerbiát csak úgy tartja megmenthetőnek, ha az Ausztria-Magyarország karjaiba veti magát. Hogy pedig Szerbia az osztrák-magyar monarchiával szorosabb viszonyba jöjjön, Sándor király egy osztrák berezsnőt fog nőül venni, ki Boszniát Hercegovinát viszi majd hozományul. Mig az így nagyobbított Szerbián névleg Sándor fog uralkodni, addig a főpatronatust az osztrák-magyar monarchia fogja gyakorolni. A hozomány ellenében Sándor elfogadja majd a Rómával való vallási uniót, mely példáját Szerbiának miniszterei, államférfiai, sőt Milán exkirály is követni fogják. Ennek pedig sem a szerb metropolita, sem a szerb hierarchia nem lesznek képesek ellentmondani, mert Milán öket már régóta előkészíti erre. A szerb radikális vezeteket is — e hír szerint — azért kellett elzárni, hogy a nép ére ne alhassanak, azt ne szuggerráihassák; addig tartják őket fogva s addig kesik majd a megkegyelmezés ténye, míg az unió nem lesz kimondva, közhírré téve. Maga a nevezett lap is e hír reprodukálása után úgy nyilatkozik, hogy e hírek tulzoltak, keresztülvihetlennék, mert a keresztülvivésre irányzott legcsekélyebb szándék Szerbiában a legnagyobb bonyodalmakat vonná maga után. Botránynak tartja a cikk meg azt is, hogy Szerbiában olyan hazafiak is akadnak, kik Milán királylyal az effele tervek megvalósulását lehetnek tartják.

H. J.

A városi jog- és pénzügyi bizottság ülése.

Debreczen, január 24.

— Saját tudósítónktól. —

A jog- és pénzügyi bizottság tegnapi ülésének nagy részét a városnak az ev. ref. felsőbb leányiskola részére tett 100,000 frtos alapítványának mikénti kezelése, illetve e kezelés megvitatása s az ispotályi templom, torony, lelkészlak tulajdonjoga feletti határozás foglalta le.

Vecsey Imre tanácsnok, tb. főjegyző mint a bizottság elnöke 1/4 órákor nyitotta meg az ülést.

Mindenek előtt a város Guthy-birtokának rendezése czéljából Ábraháms László tiszti főügyésznek előterjesztését vették tárgyalás alá, mely előterjesztés Megyeri Gézának egy 80 holdas kaszálóját ajánlja megvételre. A bizottság a megvételre javasolja.

Csakhamar ezután hosszasan vitára adott alkalmat a felsőbb leányiskola 100,000 frtos alapítványa.

Ismeretes azon városi közgyűlés menete, melyben Kiss Albert törvh. bizottsági tag ama kérelemmel fordult a nemes városhoz, hogy valamiképpen oldja meg azt a kérdést, miszerint ez alapítványnak szamszerűleg meghatározott kamatjára szintén meghatározott időközökben támaszkodhassék az intézet igazgatósága, mert a jelenlegi rendellen kamat befolyásokkal ez alapítvány jövedelmét képelenek az intézet költségvetésébe felveoni.

A közgyűlés a tanácshoz utasította a kérdést, ez pedig véleményé kérte ki ugy a főszámvevőnek, mint a tiszti főügyésznek.

Mindkét javaslat most került a jog- és pénzügyi bizottság elé.

A főszámvevő azt javasolja, hogy minden további egyene lenség kikerülése czéljából adják át ezt a 100.000 frtot, mint kamat nélküli kölcsönt az ev. ref. egyháznak megfelelő biztosíték nyújtása ellenében. Kezelje aztán az egyház és kamatoztassa ugy, a hogy épea tudja.

Ábraháms László tiszti főügyész jelentése épea ellentéte a főszámvevő nézetének. Ő közgyűlés intenciójára hivatkozással azt javasolja, hogy a város kezelje továbbra is az alapítványt s bár a tőkének kölcsönkép-pen kiadott részeit időközönként visszafizetik s az így visszafizetett tőkét takarékpénztárban kezelve teljes 6%-ot az alapítvány be nem hoz, mégis tekintve a nemes czelt, melyet az alapítvány szolgál, évenként 6000 frtot fizessenek ki kamatképpen az intézet igazgatóságának. Minthogy pedig a kamatok rendszeren be nem folynak, az intézetnek pedig meghatározott időközökben a pénzre szüksége van, a közsegi adóalapból fizessenek ki felévenként a 3-3 ezer forintot.

Szabó József főszámvevő tiltakozik az ellen, hogy a közsegi adóalapot bántsák. Ez az adóalap évenként 2—300 frttal való megkárosítását jelentené, a mi egyáltalán nem engedhető meg s ha bizottságok mégis ez er-telemben bataroznának, már előre bejelenti, hdgy ő felebbezni fog.

Dr. Bakonyi Samu a főszámvevő Haldugyula a főügyész álláspontjához csatlakozik.

Vége is a bizottság Zádor Lajos ama közvetítő indítványát fogadja el, hogy az alapítványt kezelje továbbra is a város, évenként fizessen kamat fejében 5600 frtot az intézetnek s a különbözetet minden három évben számolják el.

Az ispotály ügye.

A jog- és pénzügyi bizottságnak a törvényhatósági bizottság elé terjesztendő jelentése az ispotály-ügyben a már kinyomott egyháztanácsi javaslat megvitatása alapján készült. Az egyház tanácsa javaslatát általánosságban elfogadták. Torday Gábor, Roncsik Lajos, Aczél Géza és Szabó József főszámvevő szözlöttak hozzá általánosságban a tárgyhoz.

Torday Gábor azt javasolja, hogy az ispotályt vigyék el a régi helyről, mert ez a hely most nagyon értékes, kár szégyénházzal foglalni el.

Elég különös érvelés volt ez Torday Gábor részéről, hiszen, ha az országos árvaháznak helyet tudtak a sestakerti pavillinsor legelején adni, ugyan micsoda telekpazarlást láthat abban, ha egy felekezeti szegényháznak, mely igazán a humanitás szolgálatában áll, egy kevésbé értékes helyen adnak tért? Hamar napirendre tértek ez indítvány felett.

Aczél Géza különben azért sem tartja kivihetőnek a költözködest, mert ebbe az egyháznak is beleszólása van, az pedig ragaszkodik a régi helyhez.

Szabó József főszámvevő azt kifogásolja, hogy az egyháztanács emeletes házakat akar építeni a szegények számára. Egyébként az építkezés költségeire kölcsönt akar felvenni.

A részletes tárgyalásnál.

Az 1. 2. pontot elfogadták, a 3. pontnál mely a 4870 négyszögöl területnek az egyház részére való átengedéséről szól, Roncsik indítványozza, hogy az ev. ref. szegényházat is vigyék ki a városi szegény házhoz. Aczél Géza indítványozza, hogy ne szakítsák el a felekezeti és lelkész felügyeletől a szegényházat, hanem hagyják meg a régi helyen. A bizottság a főméről indítványát, vagyis a 3-ik pontot változtatás nélkül elfogadták. Az 5., 6., és 7-ik pontokat elfogadták, a 8-ik pontnál vita volt. Zádor Lajos sérelmesnek

találja, hogy a város mindent fizessen, de befolyása ne legyen. Roncsik felvilágosításul kijelenti, hogy az óvónóket s a tanerőket az egyház fizeti, de mégis óhajtja, hogy az igazgatásba a városnak befolyása legyen. A főügyész elfogadásra ajánlja a pontot. — A főszámvevő óhajtja, hogy a városnak befolyása legyen. A pontot elfogadja a biz. a város befolyásának érvényesítésével. A 9-ik pontot változtatás nélkül fogadták el.

Színház.

T. Halmi Margit első fellépése betegség után. Ünnepi esteje volt tegnap este a debreczeni színházba járó közönségnek; egyik kedveltje, kit oly rég s oly nehezen nélkülözött, tért vissza hosszas betegsége után a Muzsak templomába. Meg is telt az a színház minden zugában s az a kitörő öröm, az az igaz, nem mondva csinált lelkesedés fogadta a mi pártatlan kis lordunkat, melylyel egy rég nem látott, de nagyon kedves családtagot szoktunk üdvözölni.

Burnette Hudson világhírű regényéből van alakítva a kis lorda című szindarab, melynek színtén megvannak azok a hibái, melyek általában a regényekből alkotott szindaraboknak: de ezek daczára van aztán egy igen nagy előnye is, hogy a czimszerepben kitűnő érvényesülést enged a tegnap est ünnepelejtének. S Halmi Margit játszott azzal az istennel a művészettel, mely az igazán hivatottak ritka ajándéka, s mely oly rohamosan hódította meg számára a debreczeni közönség szívét. De volt is tapsban, kihívásban annyi része, mint kevés művésznak, s most együtt tapsolt a földszint s páholyok hölgyközönsége is a diákhegy s karzat könnyen lelkesedő látogatóival. Az első felvonás után ténkészer hívtak a lampák elé, kétszer meg a vasfügöny ajtaját is kikeltett nyitni. Remek virágcsokrot s virágállványt is kapott, s az egyiken egy kellomes kül-ejű levélke is kaczerkódott. A kedves nait, artatlan darabon, mely a jó-ság bájjával hat, igen jól mulatott a közönség. Ajánljuk az igazgató urnak, tegye meg e színművet a délutáni gyermek-előadások vonzó műsordarabjává.

Halmi Margit mellett nagy elismeréssel kell megemlekeznünk Komjathyné s Fenyéri művészi játékáról s Perényi Margit s epénekéről. Igen jól fogta fel, ha nem is jól tanulta meg Bartha is rokonszenves szerepét, Szatmari ki különben jól játszott volna, szerep nem tudása miatt rendkívül vontatottan alakított s így a hatás egy része kutba esett. Sziklai elfeledte azt, hogy ő ugyan bartolatlan, de jó s eszes new-yorki ficzkót játszik, az egyszerűségből tuozva hülye éget csinált. Szacsvey néhány szavas szerepét pompásan adta, s Semessey s ezutan lehetetlen föl nem ismer-nünk a humornak, sőt komikumeak azt a gazdag s természetes tábhaza, a mely a drámai erő mellett benne lakozik, s művészi jelentőségét emeli. Kiss Iren jó volt, mint mindig; dicsérettel kell megemlekeznünk Serfőzi talpra esett szerepléséről s a Halmi nővérek sikkes tanczáról. Az igazságnak tartozunk annak konstatalásával, hogy a sugó meg van rendszabályozva, s önfelelőző működése kellő határok közé szorítva; de hát nincs öröm öröm nélkül, mert a színész urnaknak is tudni kellene a szerepüket, s akkor nem történnék meg az ami tegnap este ismételt, hogy egymás mondokaiba kezdjenek, s ugyan azt ketten is akarják elmondani. De mar látom, hogy kritikusai kívánalmaimban kezdék szerénytelenné valni s lehetetlen dolgokat kívánni, azért hát le is teszem a tollamat.

a. a.

Színházi műsor.

Szerdan, jan. 24. bérletszünetben, fényes kiállításal, új díszletekkel és jelmezekkel újdonságul először: A görög rabszolga. Operetts Csütörtökön, január 25. bérlet «A» Ugyanez.

Penteken, január 26-án bérlet «B» Ugyanez.

Szombaton, január 27-én bérlet «C» Ugyanez.

H I R E K.

* A magánzálogházak megrendszabályozása. A kereskedelemügyi miniszter tudomására jutottak azok a viszályok, amelyek a magánzálogház-tulajdonosok egy zálogosító közönség, mint a vásárlók hátrányára elkövetnek. Ennek következtében több rendelkezést tett a miniszter a panaszok orvoslására. Mindenekelőtt elrendelte, hogy a magánzálogház-tulajdonosok a kiváltott, vagy meghoszábitott zálogtárgyak után fizetett díjakért nyugtat tartoznak kiállítani. Továbbá elhárított, hogy magánzálogházi üzletre az engedély csak azon feltétel alatt lesz engedélyezhető, ha ezen üzlet ugyanazon helyiségben ékszer, ruha, vagy más hasonló üzlet folytatni nem fog. Az ár- és részről visszamaradt tárgyak jelzés használata tilos, s a ki mégis alkalmazza, azt kihágás miatt megbüntetik. A zálogház-tulajdonosok az árverésen magához váltott zálogokat csak megfelelő iparigazolvány alapján árulhatják. Ez az igazolvány csakis általánosságban ékszerkereskedésre vagy ruhakereskedésre szólhat. Oly iparigazolványt kiszolgáltató, mely azt tüntetné fel, mintha az illető tárgyak zálogházból kerülnek ki, tilos. A miniszteri rendelet végül megtiltja a zálogüzlet-tulajdonosok amaz eljárását, hogy csekély értékű ékszereket önmaguk zálogosítanak el s aránytalan kölcsönösszeg feljegyzésével a zálogjegy vevőjét tévedésbe ejtsék. Ez az eljárás bűnvádi uton mint csalás üldözhető.

* Ajánlatok a műjég hasznosítására. Debreczen városa a vágóhidon tudvalevőleg műjéget gyárt s ennek egy részét kiadja vállalkozónak, aki aztán értékesíti. A mostani vállalkozóval kötött szerződése lejárt s most ajánlatokra újabb pályázatot irt ki, a melynek határideje a tegnapi nappal lejárt. A műjég hasznosítását célzó bérletre nézve tegnapig négy zárt ajánlat érkezett be, amely ajánlatokat ma délelőtt 10 órakor fogják felbontani.

* A bűnügyi osztály új tisztviselője. Simonffy Imre kir. tanácsos, polgarame ter. tegnapi határozatával Fittler Jenő, közigazgatási tisztviselőt, szolgálatiételre a rendőrség bűnügyi osztályához osztotta be.

* A vasuti posta új helyen. A vasuti posta régi helyéről az indóház épületén a nyugati szárnyából ma költözött át új helyiségébe a vasuti híd feljárója elé épített új épületbe.

* Elhunyt szabadságharcos. Néhalegidősb B e t l e n Miklós grófot, ki mint őrnagy küzdötte végig a szabadságharcot, később hírlapíró s leutóbb a főrendiház terebiztososa, ma temették honvédtársai, rokoni s barátai megható részvete mellett a Honvédmenedékházból. A végtisztességen a család tagjain kívül ott voltak: Eszterházy Kálmán gróf, báró Spényi, Orczy Dezső, Zollner Béla gróf Kreith Béla, Szilágyi, Mikár Zsigmond, Szentiványi Kálmán, több orsz. képviselő, a képviselőház s főrendiház tisztikara, az agg honvédek meghatóan vettek búcsút a Kerepesi temetőben öreg bajtársuktól.

* Szerencsétlenül járt főkönyvelő. — Szathmáry Mihály az „István” gőzmalom főkönyvelője tegnap este Hajdu Gyula tanácsnok baka előtt a sikos járdán elesett. Az esés folytán lába bokában ketté tört. Ott feküdt hosszabb ideig a nedves, havas járdán, s nem akadt ember, aki kocsiért szaladt volna, hogy Szathmáryt lakására szállítsa. A nagy népcsoportból végre is megemberelte

magát egy alak, s haza segítette a szerencsétlenül járt főkönyvelőt. — A baleset alkalmából azt vagyunk bátrak kérdezni a rendőr főkapitány urtól, hogy minémű elfoglaltság tartja vissza attól, hogy a szabályrendeletnek, mely a jártak tisztántartásáról, téli időben homokkal való beszórásáról intézkedik, érvényt szerezzen. Minden ember ki van téve annak, hogy a hallatlanul rendetlen gyalogjárókön kitorjje vagy a nyakát, vagy a lábát! Akar-e intézkedni ez irányban vagy megvárja, míg egy csomó ember úgy jár, mint Szathmáry Mihály?

* Teck herceg meghalt. Az angol királyi ház közeli rokona, Teck herceg mint Londonból táviratozták meghalt. Az elhunyt hatvanhároméves volt s halála annyiban érdeklő különösen Magyarországot, mert a yai ágon ő is magyar származású. Sándor württembergi herceg, született 1804-ben, meghalt 1885. május 2-án, Bécsben morganatikus házasságot kötött Rhédey Klaudina grófnővel, a ki tudvalevőleg egyik legrégebb magyar család sarjadéka volt. A Rhédeyek az Aba-nemzet segből származnak s egyik tagjuk, Rhédey Ferencz néhány hónapig Erdély fejedelme is volt, a mikor II. Rákóczy György időközben lemondott, Wittembergi Sándor herceg magyar felesége egész fiatalon halt meg 1841. október 1-én, egy hadgyakorlat alkalmával halálra gazolták. Egyetlen fia, Ferencz Pal Károly, a ki 1837. augusztus 23-án született Bécsben, a mostani Teck herceg. A württembergi uralkodó 1863-ban adományozta neki a hercegi címet. A hercegség a mely sváb földön volt, már a tizenkettedik században megszűnt, de a címét a württembergi uralkodó viselte. Teck herceg 1866. június 12-én, feleségül vette Kewben, London mellett Mary Adelaide angol királyi hercegnőt, a cumberlandi herceg leányát s azóta Angliában él. Negy gyermeke született ebből s hazaságból: Viktória, a ki a yorki herceg felesége, Adolf Károly, a ki vette a westminsteri herceg leányát, Margitot, Ferencz József és Sándor Ákóst.

* Nyilvános nyugtázás a róm. kath. el. fiu- és leány iskolánál a szegény tanulók felruházására befolyt kegyes adományokról az összes gyűjtőveken befolyt 751.94 kor. Méltóságos és főisz. Dr. Wolaffka N. ur. adománya 176.00 korona összesen 927.94 korona. Karácsony előestélyén kiosztott a fiúk közt 54 pár eszima és 29 drb téli kabát; — a leányok közt 56 pár cipő, 38 drb kabát és 47 drb ruha. Az összes kiadás 907.10 kor. Levonva a bevételből, maradvány 20.84 kor. Midőn ezen kegyes adományokat nyilvánosan nyugtázzuk, nem mulaszthatjuk el, hogy úgy tantestületünk, mint különösen a szegény felruházott gyermekek nevében ki ne fejezzük legőszintébb köszönetünket és hálánkat. — Az ég uralja a földet a jólelkű adakozókat! — Debreczen, 1900. január 23. A róm. kath. el. isk. tantestülete.

* A debreczeni jogakadémia hallgatói által, segélyegyletük javára, folyó hó 17-én rendezett zártkörű jogász bálón a következő felülfizetések történtek: Bernáth Elemérné 200 korona, Szunyoghgy Albert 22 kor., Kiss Áron 20 kor., Kardos László 20 kor., Mezőssy Béla 20 kor., Pongrácz Jenő 20 kor., dr. Magos György 10 kor., dr. Márk Endre 10 kor., Lösch ezredes 10 kor., báró Jozsinszky Miklós-né 10 kor., dr. Nagy Lajos 10 kor., Zagyva Lajos 10 kor., Lestyán Adorjáné 8 kor., Csiky Lajos 6 kor., Liszka Nándor 6 kor., Rickl Antal 6 kor., Tóth Aurél 6 kor., dr. Szücs Géza 6 kor., Kacsikovits Istvánné 5 kor., dr. Ozory István 4 kor., Dóczy Emil 4 kor., Szunyogh Sándor 2 kor., Sárváry Béla 2 kor., Fogadják fenti adakozók, nagylelkű adományaikért ez uton is hálás köszönetünket, A rendezőség.

* A veronai titok. Verona mellett az Ecs folyóból egy zsákot fogtak ki, melyben egy lány földarabolt holtteste volt. A rendőrség megállapította, hogy az áldozat Camuti Izolna egy adóvégrehajtó fiatal leánya. A gyilkosság

ganuja miatt leartóztatták Trivulzio márkot, sz 5. alpesi vadászrezred főhadnagyai, a kinek viszonya volt a leányval. Kiderült, hogy a szép Izolna egy babánál halt meg s hogy a holttestet a főhadnagy orvos barátja darabolta fel. A szörnyű esetről még a következőket táviratozzák Veronából: A földarabolt holttestet Camuti Izolna nővére ismerte föl olyanformán, hogy összeállította a szétvagdalt ruhadarabokat. A szerencsétlen leány még január 5-án ment el a szülei háztól. Trivulzio márk főhadnagyot ezredné két kapitánya tartóztatta le, a mikor egy álarczosbálból hazafele tartott. Az orvost, a ki összevagdalta a holttestet, még nem találták meg.

* Bur diákok a szabadságért. Ladysmithből a 6-diki sikertelen roham alkalmával az angolok fogságába került egy sebesült burgyer, a kinek fiatalága általánosán föltűnt. Szinte nagyobb volt a puskája nálánál. A fiu a kérdezősködőknek azt mondta, hogy bloemfontein Guy-lele kollégium növendéke s hogy hasonló koru iskolatársai közül százötvenen vonultak a harcba apjuk oldalán, mikor az oránszi kormány az egész népet fegyverrel szállította. A 6-diki harcban számos iskolatársra vett részt önkéntesen.

* Nagyt hallás. Egy gazdag hölgy, a ki a nagyt hallás és fülzugástól O. Nicholson művészi füldobja által meggyógyult, annak — illetve intézetének — 20.000 márkát ajándékozott, hogy ezen pénzből olyan süketek és nagyt hallók, a kiknek nem engedik anyagi viszonyaik, hogy a füldobot beszerezhessék, ingyen láttassanak el. Levelek czimzendők: Insitüt E. W. Nicholson «Longatt» Gunnersburg, London, W. England.

ÜZLETI KÖNYVEK rendkívül dus választékban minden versenyt kizárólag legolcsóbban kaphatók Hoffman és Kronovitz könyvnyomdájában, a főpostával szemben.

Mulatságok.

Magyarok bálja Bécsben. Bécsből egy rendkívül izélesen kiállított meghívót kaptunk a következő szöveggel: A „Bécsi Magyar Nemzeti Szövetség” az Országos nemzeti szövetséggel együttesen 1900. évi február 10-én a Grand Hotel Continental (bejárat II, Taborstrasse) összes dísztermében Magyar Éite táncestélyt rendez, melyre t. Czimedet es b. családjat tisztelettel meghívja a rendezőség. A tiszta jövedelem gyreszt Bécsben létesítendő ingyenes magyar tanfolyamoknak fog alapjául szolgálni, másrészt az Országos Nemzeti Szövetség pénztára javára lesz fordítva. — Személyjegy ára 6 korona. Ez az estély pedig azért is érdekel bennünket, mert a rendezőség elén társelnök gyanánt Karczag Vilmos egykori kitűnő debreczeni hírlap író kollegánk áll.

Mulatságok sorrendje.

Január 27-én. A polgári kör bálja a Bika szállóban.

Január 27. Önkéntes tűzoltók bálja a Margit-fürdő dísztermében.

Február 1-én. A jogász és tisztviselő kör evez estélye a „Bika” szálló dísztermében.

Február 3-án. A vasuti gépműhely tagjainak bohóczestélye a „Bika” szálló dísztermében.

Február 4-én. Az „Iparos kör” bálja a „Bika” szállóban.

Február 7-én. Mav. alkisztek bálja a Bika szállóban.

Február 10. A veres-kereszt egyeslet mulatsága a „Bika” szállóban.

Február 17. Az izr. nőegylet bálja a „Bika” szállóban.

Február 18. Iparos ifjak önképző egyesletének bálja a „Bika” szállóban.

IRODALOM.

A század gyermekei. Abonyi Árpád-nak, a magyar elbeszélő irodalom mind jobban i mosódó, rokon-zenves munkásának tizenöt elbeszélését jellemzően egyesíti a „Század gyermekei” gyűjtő cím. Csakugyan a század gyermekei az Abonyi novelláinak hősei, ám minden dívatos szecsesszió nélkül. Abonyi messze elkerüli a sikamlós helyzeteket, a frivolságot s fényesen igazolja, hogy lehet érdekes a novella ugals, ha a komoly irodalmi hagyományok mesgyején tör és nem külföldieskedik. Jellemző erő, drámai meseszöveg, meleg, emberszerető hangulat az Abonyi írói tulajdonsága, s mindez új kötetből báosan, az olvasó gyönyörűségére tünik fel újra. Egyike azoknak a könyveknek, melyekre ráülök a francia példázó, hogy érdekes kétszer is elolvasni, egy újból pedig le sem tudjuk tenni, míg végére nem jutottunk annyira lekötött figyelmünket a szürke tömegből kikapott, jobbára apró emberek nagy tragédiája. Abonyi új kötetét a Franklin-társulat megszokott jó ízlésével adta ki. Ára 2 korona 50 fill.

Négy orosz költő. Ezen a címen jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában egy tizenkét ives, pompás kiállítású kötet, a melyben Szabó Endre Puskin, Lermontov, Nyekraszov és Tolztoj kiváló orosz költők jobb költeményeit mutatja be a magyar olvasó közönségnek. Az orosz irodalom az utóbbi években világszerte terjed; termékeit a művelt nemzetek egymás után fordítgatják le a magok nyelvére s ez az irodalom mindenfelé erősen hódít; méltán nagy irodalmi nyereségnek tekinthetjük tehát ezt az új könyvet, a mely Puskin Sándornak „Anyéginé” című verses regénye után évek hosszú során át az első verses munka, a mely az orosz eredetiből van fordítva. E gyűjtemény megismertet bennünket az orosz költészetnek eredeti sajátosságaival, megkapó hangulatával, merész szárnyalásával, különösen rokon-zenves humorával. Az idei könyvpiacznak bizonyára ez a gyűjtemény az első nagy értékű terméke. Ára füzve 3 korona.

KÖZGAZDASÁG.

Kamarai közlemények.

A kereskedelmi m. kir. miniszter ur tudatja az érdektekkel, hogy Morandini Roman és József nagykanizsai vállalkozókat továbbbi inézkedésig a tarczája körében előforduló összes közmunkák és közszállításokból kizárta, még pedig a miatt, hogy a barosi dohánybeviteli telep raktárához szerződés ellenesen külföldi gyártmányú vasoszlopokat szállítottak, a hatóságot az áru származása tekintetében megtéveszteni iparkodtak.

A szatmári h. polgármester tudósítása szerint, Szatmárnémeti sz. kir. városban az országos vásárok az 1900 évben a következő napokban tartatnak meg:

1. január 30 és 31-ikén, gyertya sz. boldogasszony.
2. márczius 20 és 21-én, József napi vásár,
3. május 1 és 2-én, Fülöp-Jakabnapi vásár.
4. június 26 és 27-én, Péter-Pálnapi vásár.
5. szeptember 26 és 27-én, szent Mihály-napi vásár.
6. november 13 és 14-én, boldogasszony napi vásár.

A szlatinai kincstári kohóban terhel vasgálicz ára: egy m. mázsa első minőségű vasgálicz pubafából készült netto 50 kgr. ürtartalmu nordoba csomagolva és ott helyt vagg. nbaa rakva 4 korona 40 filler zsákokba csomagolva 5 kor. csomagolatlan állapotban v ggonba hányva 2 korona 40 f. a vételár elől-ges beküldése me lett. A má od minőségű 40 fillérrrel olcsóbb. Legkisebb szállit-mány 10 mé er mázsa. Vaggon számra való vételnél 10% engedmény nyújtatik.

CSARNOK.

Amerika felfedezése. *)

— Nem költemény —

Írta: Szávay Gyula
ELŐSZÓ.

Vagy: mi okból lettem geográfussá.

Mielőtt a földabroszokat felteregetném s az északi szélesség és keleti hosszusság fokait önöknek magyarázni kezd-ném, engedjék meg, hogy néhány szívből jövő ósziote magyaros ká omkodással illesem a mélyen tisztelt rendezőset, a mely önző, alantas, haszonleső, publikumszóbító cselzathól azt írta ki a mű-orba, hogy amit én itt felolvasok, az nem költemény.

Nekem ez nagyon fáj, mert engem minden városban másnak tartanak, az egyikben családapának, a másikban közgazdasági férfinak, a harmadikban ujságironak, a aegyedikben nyomdásznak, az ötödik-hatodik-hetedikben másnak-másnak, végül itt Szegeden poétának s azért jártam eddig olyan bőségesen ebb a városba, mert ezen utolsó nevezet volt nekem a legkedvesebb.

De immár ugy el vagyok tiltva tőle, mint valami ravasz kalmár az udvari szalutói cím használatától s más elégtételt nem is merek remélni, mint hogy nagykegyelmű Hegedűs Sándor miniszterem meg majd azt köti ki, hogy odafenn a minisztériumban pedig mindendről beszéljek, csak jaj közgazdaságról ne s inkább mondjak ver-et az ipar virágzástól, mert amit arról mon ani lehet, az ugyanis csak költemény.

Hszen csak ne volnék olyan örülten becsületes és szótartó ember, majd kijátszanám én a rendezőbizottságot, itt is, ott is becsüsztatnék egy csipetnyi verset, hogy észre se vennek (mert, hölgyeim és uraim, az én verseim olyanok, hogy szre sem lehet venni róluk mikép ver-ek) de én ilyesmire nem szü-lettem, és semhogy a jó h rnevet tegyem fucsá: inkább leszek geográfussá.

Állépek az irodamból a tudományos osztályba.

A földön ugyanis minden csak hiúság, Csak a tudomány, ez az egy örök, Megváltoznak irántuk a baráti, — Meg a magas, de nem a dél-körök!

Vasut ki-iklik, léghajó leszédül, Automobil, kitör s roszt utra ter, Csak egy biztos! a geográfianak Ős omnibusza, a Gönczölsz-kér.

Azonban bocsánat! mintha visszaestem volna egy pillanatra; mintha én is ugy kezdenék a geografiát, mint Sárga csikóban Andras gazda a csizmadia-mesterséget. Ő csak Vácra jött vissza, én pláne Amerikából. Azt kérdezném ugyan én is önéktől, mint Bakaj Erzsike, hogy „hat olyan nagy baj az, ha valaki Amerikából jön meg? De nem kérdezem, mert ilyen kérdés nem illik egy geográfushoz: azonfe ül félek, hogy meg táltnak rá felelni.

Inkább belemélyedek tehát a szakszerűsége s megkezdem tudományos jelenésemet Amer ka felfedezéséről. Mint a tudományos osztály tagjai tenni szoktak, én is fejezetekre osztom értekezésem.

I. Fejezet.

Történelmi előzmények.

Vagy: Én és Columbus.

Columbus Kristóf sem kamarai titkár nem volt, sem a V. H. O. Sz. tagja, sem a Don Dugonics társaság grandja.

Ő egy országnak volt a fia, mely országban spanyol viaszkot gyűjtenek a méhek, spanyol falak közlalknak az emberek s spanyolul fogjak fel a világot.

Akkor, mikor ő ment, kongresszus sem volt Philadelphiában, az amerikai ipar sem fenyegette az európaiat annyira, mint ma, a filoxera ellen sem védekeztünk amerikai al-

*) Felolvasta a szerző Szegeden, a Dugonics társaság ülésén.

nyokkal konzulaink részéről sem találkoztunk a maiakhoz hasonló állitmányokkal, miért ment tehát Columbus Kristóf Amerikába?

S milyen előkészületekkel ment Columbus Kristóf Amerikába? Tanult-e angol grammatikát, mint én? Nem. Gondoskodott-e megbízható hajóról a Gunard line, vagy White star line, vagy a Hamburg—Amerika linevonatán? Nem. Vásárolt-e össze annyi vizhatlan csizmát, Jäger-neműt, zöld loden ruhát uti sapkát, szelgyufát és bedekkert mint én? Lehetetlen. — Küldött-e annyi anizhtskártyát haza, mint én? Egyet sem. — Hát akkor miért ment Columbus Kristóf Amerikába?

És milyen ember volt az a Columbus Kristóf? Ha én tőlem valami angol ember ott kérdezett valamit, én arra az én sajátságos angol modorommal olyan választ adtam, hogy rendszerint nem értette meg és ebből látta, hogy gondolatait elrejtő diplomatával van dolga. De diplomata volt-e Columbus Kristóf? Aki mindent elére állit, aki még a tojást is elére állitja, az lehet jó pinczér, de diplomata — soha.

Egy ember, aki 80 utitársat visz magával, akik aztán itthon erről is fecsegnek, arról is fecsegnek, az nem diplomata. Én nem vittem egy utitársat sem! Hiába hozott aztán Krisztina királynénak arany karpereczeket meg indianus asszonyokat, bizony az lett a sorsa, hogy belekerült a rovoit előéletűek albumába, ne kerülgessük, ne szépsítsük a do got, mo d-juk ki, ahogy volt: vasraverve került haza Amerikából. De vajjon csoda-e ez? Én szegény, egysz-rű ember vagyok, kamarai titkár s a V. H. O. Sz. tagja, de ha annyira elvétem a diplomáciát, mint ő, — még az arany karpereczek, meg hosszú lánczok csak hagyjan — de ha indianus asszonyokat hozok haza, kérem, nóm: Szávay Gyulané, engem, egysz-rű embert, akárhogy is szeret, szintén vasraveret!!

Oh mert az élet telve ezzel-azzal:
Fele se tréfa és fele se próza,
De több felénel dal, virág és sóhaj,
És mindörökkön örökké subrosa!

Felsziszent megint a rendezőség, pedig bocsánat, ez nem vers, mert benne is van, hogy próza. A fejezetek végén mindig így ug-rándozik nálam a próza. Nem fér a bőrébe.

Milyen tisztelt halgatóim megértettek e fejezetből, hogy mi volt vele a céloim, Tisztázni akartam magamat a törtenelem ítélőszéke előtt, nehogy va amikor összetéveszzen Kolombus Kristóffal.

Mert bizonyosan ugy lesz az; hogy annak idején összeül a törtenelem ítélőszéke, csupa törtenelem-tanárok, meg kuriai bírák lesznek ott és majd gyönyörűséges angyalok nagy sákingeni trombitával hívnak bennünket s akkor feltaszgáljuk a szépen gondozott sirhalmainkat és odamegyünk és az egyik oldalon majd ott áll Columbus Kristóf, egészen spanyolul, a lábán lesz a vas, mellette az indianus asszony-ságok, a másik oldalon meg szép zöld loden ruhában ott áll Szávay Gyula, mellette egy fehér ruhás (rövidruhás) kis angyalka, a Juczika és az ítélőszék átadja a szót először Kristófnak, azután nekem, ő majd mindenféle régi dologba fog, elmondja hogy „föld, föld, föld,“ de már akkor ennek a frázisnak nem lesz értéke, mert a földnek akkor vége lesz, én meg csak elől szem ezt a fölolvast, meg hajtom magamat s a versek kihagyásával szépen felolvasom.

Nem kételkedem az ítéletben, az esküdtetek mellettem döntenek, daczara a közvadló azon malicziózus megj-gyzésének, hogy én csak azért kerültem el a vasakat, mert so-e találtak otthon, egyszer Pesten, máskor Aradon, majd meg Szegeden s az ég tudja hol voltam, mikor kerestek.

Elég az hozzá, én leszek a nyertes
S az örömmöm már mo-t se titkolom,
Őn elhamarkodá az utjat,
Jó Cristobal Colon!

(Vége köv.)

Hölgyek figyelmébe!

ELSŐ DEBRECZENI
PLISSÉ és GOUVERIROZÓ INTÉZET

RÓZSA LAJOS

DEBRECZEN, Kistemplom-bazár.

Elvállal **báli ruhákra** való **kelmék, selymek, fodrok, kostümök, secessió ruhák** fodrozását minden divatnak megfelelő redőkben.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Női és gyermek felöltők, Szörme áruk, Blouzok,
gyermek ruhák, női kalapok

e hó végéig legolcsóbb árakban

kaphatók a

Párisi Divat Áruházban

DEBRECZEN, a főposta mellett.

Nagy raktár báli belépők és virág ujdonságokban.

Üzleti könyvek nagy raktára

HOFFMANN és KRONOVITZ

 KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére,

kereskedők, gyárosok és iparosok részére

Levélpapír cégnyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélboriték cégnyomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és béli meghívók.

Eljegyzési kártyák

 nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Evi jelentések

Dombornyomásu galvanizált remek

 reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

 igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.